

համարադրութիւն չեն ունենում պատգամները 9 տարեկան ընթացքում յաճախելով դպրոցները և վերահասում լինելով դպրոցական գործին:

Գնա և այլաբան շրջաններ, որոնք գուրդ են տեսնել:

Տեսուչը պիտի օրգանապէս կապուած լինի դպրոցների հետ, միշտ հետա-մուտ լինի նրանց ներքին կրթական, յաճախակի կազմակերպի փորձնական դասեր, ուսուցչական էքսկուրսիաներ, շրջանային ուսուցչական ժողովներ, վերահասում լինի ուսուցիչների կանոնա-կար ընդման, յարգարի դպրոցական ներքին գործունէութիւններն ու անընդ-կտրելիութիւնները, ընթացք տալ ուսումնական գործին: Այսպիսի պայմանա-կանութիւն կատարելու համար հարկաւոր են անպայման շրջանային տեսուչներն են, որոնք կարելի ամեն տարի զգաց-ւում է, միշտ պահանջ է դրուում, բայց մինչև այսօր չի իրականանում: Ինչհե-տքով հետևանք հայկական իրականութիւն է, որովհետև մի որոշումից մինչև գործի անցնելը մեզ մօտ հարկաւոր-ւում են հազարաւոր ուրիշ որոշում-ներ, մասնաւոր, ընտանեկանութիւններ, յաճախ ժողովներ, գեկուցումներ, դի-մումներ, վերջապէս մի ամբողջ քառու-մանք:

Մինչև չլա զարգացել է խնդիրը: Դպրոցական յառաջդիմութիւնը շը-րջանային տեսուչների հրամայական պահանջն է դնում: Եթե անհիմար արա-մարտական տակ կան դպրոցական ան-հետաքրքիր խնդիրներ և հա-տարկներ, եթե դր օրապ համար են դրանք: Գնա և գործողներ այդ գե-ղեցիկ և անյայտաբան իրականութիւն հա-մար և գործող դուրս բերել վերջապէս:

Գնա և գործող դուրս բերել վերջապէս:

ԳԱՆՈՒՄԱՆ ԿԵԱՆՔ

Անձնական. — Կարգապետան (երե-ղատան և Ներկայութեան (վերջապէս միջնակարգի) դպրոցների ուսուցչա-կան խումբը, բայց տեսնել է իր օգ-նականից, արձակած է: Ա.

ՇՈՒՆԻ. — Դպրոցական գործը ան-միջեք դրութեան մէջ է: Բնական ուսուցիչների ուսուցչական փոխանակ-բարձրացնելով ինքնուրուի: Առաջ-ցիկները դժուարութեամբ են ունեց-նում: Նրանք անհիմար դրութեան մէջ են և գիւղական դպրոցները:

— Այլընդ ընդունում նոր քաղաքա-գիւղի աշխատանքները: յօդու աշխատանք և նրա ազգայնականութիւն:

— Ներկայացրին Արշին մալ-այանը երբորք անգամ: Դիմում իր ամբողջ էր:

— Բարեգործական Ընկերութեան գործարարներ: Բարեգործական Ընկերութեան գործարարները բաց է բայց չունի զարգարանային: Գործարարը փակ է ըստ երկրային իսկ ընթացա-րանը յաճախած է ծառայի հսկողու-թեան: Ինչպէս երևում է, յարգելի վարչութիւնը ձանձրացել է վաղուց իր այդ կարևոր հիմնարկութիւնից և գործը մի կերպ «եղաւ» է տեսնում:

— Նկարներ թէ ինչ: Հասարակա-կան ակումբում շարժական մի քանի անգամ շրջան է գործում: Գրառում: Չկայ դրամատական կանոնադրու-թիւն:

ԳՈՒՆԻՆԻ (Նր. Գ.). — Սոյն յունիսի 2-ին հոգին յաճախելով մեր համալսե-ղացի ուսուցիչի պ. Սմբատ Կարապետի մայրը, որի մասնակցութեամբ նրա որ-դիները թողնելով գիւղից եկելուց օր-տարմադրութեան տակ երկու հարիւր ուրիշ: Նոյն գիւղի դպրոցի ապագայ սեպական իրականութեան կառուցման համար գործողները:

ԶՈՒՄ. — Նրա ներկայացրին յո-գուտ ծխական դպրոցի և Բարեգործա-կան ընկերութեան Գործիքի հիւղին: Ներկայացրին անցած ապաստանի յա-ջող. մոտավոր 200 ու, զուտ արդիւն-քը՝ 140 ու:

— Բացած է Բարեգործ. ընկե-րութ. Գործիքի հիւղի գործարան-ըն-թերքարանը:

— Բարեգործութիւնը մեզ մօտ օրէցօր բարձրանում է: Մի շարք անհրաժեշտ միջոցներ համարեն չեն ձեռնարկ: Նոր ցորենի դուրս դադար սպասում է: որ արի-րի գները կենդանի գալիս րին: Բարեգործութիւն պ. Ս. Փարաքէ-գիւղը միջոցներ է ձեռք անում թանկութեան դէմ:

— Կենտրոնական դպրոցի չէնքը ե-կող սեպական կառուցում: Վերջա-պէս քաղաքի կառուցում մի կանոնա-կար ուսուցչական և կազմակեր-պական վարչական անպատկանութիւն: Միտքով արդարեւ մեր դպրոցի հա-մար աշխատանք հազար ուրիշ է խա-տուցել: Մտադրութիւն կայ Գործի-քի գիւղի ծխական և միջնակարգ քա-ղաքի դպրոցի հետ:

— Նախկին քաղաքագլուխ Տեր-

Գրիգորեանը հեռացած է պաշտօնից: Յամառ լուրեր են պտտուում, թէ գրառական գեղծութիւն են կատար-ւած հայիկների մէջ:

— Անցաւ օրը վերջացաւ էլերի ցուցակագրումը: Ցուցակագրում է և գնաւ է մօտ 1500 էլ: որ պիտի գոր-ծադրի Գաղաթ. Միութեան համար:

— Նկարները ամբողջութեամբ են: Խոտհարքը մի շարքից կընկնի: Չգաց-ւում է աշխատող ձեռքի պակաս: Հա-սարակ ընտանեկան տեսնում է օրակա-ն 3 ուրիշ: Այսպիսի պայմաններում հասկանալի է, որ ծանր է գիւղացու վիճակը:

— Արտերը բաւարար են, տեղ-տեղ լաւ: Գործողներից կան խնձոր, կե-ռաս, սալոր և դամբուր:

Վ Լ Ր Ա Ց Կ Ե Ա Ն Ք

«ՎՐԱՅԻ ԼՈՒՍԱՌՈՐԱԿԱՆՆԵՐ» ԵՒ «ԱՐՄԵՆԱՖԻԿԱՆՈՐԵՐ»...

Մի քանի ամիս առաջ դեռ Բուք-արեստի յայտնի «Արմենոլոգ» մի շարք առաջին ընտանեկաններում ձգնեց ապացուցել, որ հայերը տարիներ շա-րունակ աշխատում են վրացներին հայացնելով:

Մեզ թույլ է, որ այդ ծիծաղելի «Հայաստան»-ը հենց յիշեալ թեր-թի սեպականութիւնն էլ կը մնար:

Բայց այժմ նոյն խնդրի մասին խո-սում է արդէն «Արմենոլոգ» Փոքրե-լի»-ն (№ 595) իր աշխատակից Պետրէ Միրիանաշիլու բերանով:

Նա աւելի պարզ է ասում իր ասե-լիքները:

Նա ուղղակի յայտարարում է, որ հայերը ոչ մի գործ չունեն վրացա-կան հայերի հետ և որ նրանք, հայե-րը, մի անգամ ընդմիտ ձեռք պէտք է քայլեն այն կուստուրական գործու-նէութիւնից, որը կատարում է վրա-ցախոս հայերի համար: Յօդուանգրի և նմանների կարծիքով, այդ վրացա-խոսները վրացիներ են, իսկ վրացի-ները՝ հայաստանցիներ են, պարզ է, սակայն արտօրէն չեն կարող նայել պա-րունայ Միրիանաշիլուին:

Նա իր աւանդում վրացի է մկր-տում այն վրացախոսին, որ իրեն ա-ւելի է հայ քան վրաց, քան ինքն է և, որի «ԱՐՄԵՆՈՐ»-ի դէմ տարիներ շա-րունակ արմուկ ունեն բարձրացրած վրացի «Կրթութեան» անդամները: Թիւլա-ից, Սիմֆերոպոլից և այլ վայրերից:

Պ. Միրիանաշիլուին չի ցանկանում, որ մենք վրացախոս հայերի կենցաղը հետաքրքրենք, որ նրանք մէջ հայ-կական կուստուրական տարածենք, իսկ ե-րբ կրօն է, ինչու էլ կորցրած «Քաթա-լիսմ»-ը, «Ալուգեմ»-ը և այլ բազմա-թիւ գիւղերի *): Սակայն վրացի-ների համար իրենց դպրոցները իր քա-ն և վրաց կուստուրան կը տարա-ծեն, այդ կարելի է:

Սակայն աւելի լաւ է իրեն, պ. Մի-րիանաշիլուին լսենք: Այս պարոնը իր յօդուի սկզբում գիտ յիշում է ուսական «Կուստուրական» և թուրքաց պայմաններում, ապա գիտ է անում և կանգ առնում «Կուս-տուրական» փոխարինելով վրացի:

«Մինչև այսօր ուսական»-ները և պայմանները նրանք էին աշ-խատում վրացիներին աշխատել և կորել նրանք իրենց աղքատը... ասում է Միրիանաշիլուին: — այժմ պակաս լրա-ցնում են հայ ազգայնականները: Դրանք որ մեր ժողովրդի ապագայը իրականու-թիւնն էլ նպատակ է, տրամաբա-նական և պատմական փաստները նրանք հայի չեն առնում և որտեղ տեսնում են Գրիգոր Պարթևի հետադիմութիւնը, կամ Գրիգորեանների, ըստ իրենց լուսա-ւորչական... ընդունի հայ, զտարին հայ են համարում և մոռանում են, որ Գրիգորեանութիւնը այնքան հին է վրաստանում, որքան և ուղղափառու-թիւնը, և որ հայութիւնը, ինչպէս և կաթոլիկները, ազգային ցեղաբանական միտքը չէ ներկայացնում («Վրաստա-ն»-ում ար Երաստան): Գրիգորեան մասնա Վրաստանում այնպիսի վրա-ցի է ինչպէս և այլ հոններ վրա-ցիները: Ոչինչ չեն կարող անել հայ ազգայնականները, եթե նրանք ներկա «Կրթական» աստիճանին ժամանակ կրօնական ուղղութեամբ գործեն: Հայ-կական կուստուրա մուծել գրիգորեան վրացիների մէջ, որոնք վրաց կու-ստուրան ամեն ինչ են համարում և այն ընկան և պատմական պատմա-նական ձանձուր, այնքան էլ հեշտ չէ: Այդ աւանդութիւնը կը հանդիպի բաւա-կան ուժեղ մի օրապիսիքը: Նրա դէմ կուստուրական և Վրացիների կը-

ծում են, որ եթէ Վրաստանում վրա-ցիները և հայերը մէջ կամուրջը կո-տրել, կտրուելու է հենց ի վնաս վրա-ցիների և հայերի, լաւ է, երբ քաղաք յոյսի հետ է կապուած, սակայն այն ժամանակ, որը այնքան էլ հեշտ չէ, երբ վրացիութիւնը ինչպէս մի միա-ցած մասնա կը մասնակցի իր սեփա-կան գործերին տնօրինման գործին, անկող աշխատողների ոտքի տակից հողը կորչելու է իսպառ: Անպայման վրացի է պատմութիւնը, երբ նա այնքան խոշոր հարցերի մասին է խօսում: Ազգայնէր արմենաֆիկա-տորները մի ամբողջ ծաղիկ են մշա-կել և նպատակ դրել մի կերպ հայա-ցնել գրիգորեան վրացիներին: Այ-սպիսի մասնացոյց են անում Գործի և նրա շրջանը: Մտածում են հիմնել այնպիսի մի հաստատութիւն, որը հայախոս մայրեր պատրաստէր: Նոյն-իսկ վրացիները թերթ էլ են ուղարկ-հրատարակել: Հայերի աշխատական քաղաքականութիւնը սրանից այն կողմ չէր կարող անցնել, և պէտք է ասել, որ հայ ազգայնականները աշխա-տանքը անհետաքրքիր չէին: Նրանց շնորհիւ է, որ երեկայ թուականաշի-լուները, ճատիւնաշիլուները, ճոցիւլի-լուները և Գիւրիւլիլուները դարձել են այսօր թուականներ, ճատիւններ, ճոցիւլներ և Գիւրիւլներ:

Ապա այդ քաղաքականութեան հետ-ւանք համարելով հայերի պահանջած «ազգայնական» դեմառում, պ. Մի-րիանաշիլուին առաջ է բերում 1902 թ. «Նոր-Դար»-ում տպւած պրոք. Նիկո-ղարեանի յօդուաները, որտեղ, վրացի յօդուանգրի ասելով, նա այս կարծի-քն է յայտնել: «Եթէ Կուստուրական դեմառում լինի, Թիֆլիսի և Բուքարեստի դեմառում լինելու է վրացական»:

«Այսպիսիները սկսած գործը այ-սօր այդ պատկերին է ներկայացնում — ազգայնական է նա: Բոլոր տեսակի մեր բարեկամները չեն հանգստանում, նրանք կարծում են, որ վրաց մասնա, որին իրենց էքսպրիմենտները ա-ռաւելապես հարձակել, թող է և տէր ու պաշտպան չունի:

«Եթէ և, մեր գործը այն դրութեան մէջ չէ, ինչպէս մենք ենք ցանկանում, սակայն ոչ էլ այն դրութեան է հա-սած, որ ցանկանում է մեր թշնամին: Նշանները բազմաթիւ են: Նրանք այդ լաւ են գտնում և գրաւում կը բացառ-ւի նրանք թուրքական տեսակը: Վրացիութիւնը կարողացաւ տիրանալ ընդլիարկան հրաշագիտ դարձաին իր բնակչութեան համար, մոտացած մա-մանակներից մինչև այսօր կարողա-ցաւ այն պահել, պահպանել, և վճար-է, ինչպէս կանգնել և մահու մարտն-չող: Ապագայում ևս չի կրնա այն որեւ-մէկին: Մի քանի կրօն է փոխել, բայց իր յիշարանը, իր լիզումն չէ մոռնել, չէ բացասել:

Ա. Բուրմանով

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«ՐԵՑ. ԵՒՆ.՝ ի ասելով, Բուր-մանովի ճակատում գերի ընկած վրացուր սպանները հայորդու-ւում են, որ այս օրերս գնա. Լեյկիկու-գործակալի վրայ առաջին ան-գամ երևացել են գերմանացիները, որոնք, թույլ մի քանի գուրդ, բերած են վերջինի ճակատից աւտոմոբիլներով, որովհետև եր-կաթուղիները դադարւած են ռազ-մամթերքների փոխադրութեամբ:

— «Կոֆի գործակալութիւն» աշխատում է հանգստացնել Աւա-տարայի և Գերմանիայի բնակչու-թիւնը, յայտարարելով, որ մի-ջոցներ են ձեռք առնւած ուսա-նների առաջնադաս դպրոցե-րն ու համար, որի համար օգնա-կան խոշոր ոյժեր են ուղարկւած Վալդիւր — Վոլինսկի ուղղու-թեամբ:

— Աւտոմոբիլները Բուրմանովի-յում կրած անաշուկութիւնները բացառում են «Թշնամու թա-կան գերազանցութեամբ»:

— «Indep. Roumaine»-ն ուսա-նների Բուրմանովիում ունեցած ա-շուկութիւնների առթիւ գրում է: «Բուրմանովի երրորդ անգամ է, որ վերջնում են Չերնովիցը: Բուր-մանովի, ապաւովելով իր ձախ-թիւնը, սկսել է իրագործել ռազմա-կան մի մեծ ծրագիր»:

— Ռուսները Չերնովիցի քա-ղաքագլուխ են նշանակել ուսմի-նացի յայտնի փաստաբան Յինի-յով Իոկաշովին: Այս բանը ուս-միական քաղաքական շրջաննե-րում շատ լաւ տպավորութիւն է գործել և ամբողջով Ռուսաստանի կողմնակիցները զերբը:

— «ՐԵՑ. ԵՒՆ.՝ ին Աթենքից հեռագրում են. «Միջերկրական ծովում գտնւած դաշնակիցների մի ուժեղ նավատուր չորեքշաբ-թի առաւօտեան պիտի դար Գի-րէյ, ծովային ցոյցով պայտպանե-լու համար Համաձայնութեան պետութիւնների պահանջները: Որովհետև Կոստանդին թագաւորը համաձայնեց կատարել Ռուսաս-տանի, Անգլիայի և Ֆրանսիայի պահանջները, նաւատուրը հրա-ման ստացաւ վերադառնալ իր տեղը»:

— «ՐԵՑ. ԵՒՆ.՝ ին Աւստրալից հեռագրում են, որ Թիւրքիայում աւելի պակասութեան պատճա-ռով ընկողի պիտի հաց են ու-տում: Այս պատճառով ընկողը առևտրի մէջ գլխաւոր տեղն է ընկել: Այս օրերս ուսաց նա-ւերը խորտակել են ընկողի բեռ-ներ պարունակող մի քանի առա-գաստանաւ:

— «Secolo»-ի հաշուով աւստ-

րիացիներն իտալական ճակատի վրայ գործած յարձակման ժամա-նակ կորցրել են 150,000 մարդ:

— Լոնդոնից հաղորդում են, որ արաբների ապստամբութիւնը հե-տևանք է հանդիսանում համարա-բական շարժման, որի նպատակն է դուրս բերել Թիւրքերին Արա-բիայի թերակղզուց և ստեղծել զաշնակցութիւն: Ապստամբու-թեան անմիջական առթիւ Թիւր-քիայում գերմանացիները տիրա-պետութեան դէմ մամուլական-նակութիւն է արարական մի շարք ապստամբութիւնների:

— Անգլիական մամուլը մեծ նշանակութիւն է տալիս Արա-բիայի ապստամբութեանը: «Գի-րէյ»-ն անգլիական տիրապետութիւ-նը Թիւրքիայում, — գրում է «Times»-ը, — փութացրեց ան-խուսափելի վտանգներ: Ապրա-տամբութեան պարագլուխ Միկ-

կայի մեծ շերտի մեծ ցուցիւն ունի ամբողջ աշխարհում, նա մի-նունով է ընդունել Թիւրք-գերմանութիւնը և նրա գերմանութիւնը աւելի ևս սրե-կանէր-փայլալի և պրուս-սպանների տիրապետութեան

ՆԱԽԱԿԵՐ ՆԱԽԱԳՈՐԾ

Բարում, 10 յու-Տրապիզոնը գրաւելուց յետ-ծովի ամբողջ մեծ քանակու-հեռացրով թէ պատուով, գրաւե-սեցին փոխադրել յօդուա Տրա-պիզոնից: Մինչև այսօր առա-ւած բոլոր փողերը փոխադրա-պետական Տրապիզոն, պ. չէս Եսախանի միջոցով, Որ-եկար ժամանակով պիտի բաց-բաթուից, խնդրում են այս-իմ անունով ոչինչ չփոխադրել:

Առաջ Միկ-

Տ. ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Յօդուա Նպատաստանող Ընկերութեան

Վաճառում են հետեւեալ հրատարակութիւնները

- 1) ԼԻՆԿ. «Արմենիա», շերտ հրատարակութիւն, պատկերազարդ, կազմով, Հայաստանի քաղաքները (հաղագիր), Գ. 18
- 2) Ի. Գ. Գ. «Мотивы армянских поэзии» (очерки арм. литерат.), Գ. 18
- 3) М. Алавердян. «Идеологи осознания тюркских армян» (Раффи, Давенци, Патканян, Арутюни), Գ. 18
- 4) Ի. Գ. Գ. «Армянская литература» (разск. в переводе), Գ. 18
- 5) Բ. Գ. Գ. «Երեմիայի և Թիւրքիայի տնտես-քաղաք. փոխ-յարաբերութիւնները», Գ. 18
- 6) Շերտաւոր. «Երեմիայի ժողովածու» I, II, III և IV, ամեն մի մի գին է 1 ո.
- 7) «Ճաւագարը և Ջուրիկ ակունքը» (հեղինակի կեն-սագրութիւնով և պատկերով) Գ. 1 ո.
- 8) Վահան. «Գաղաթ», վէպ Գ. 1 ո.
- 9) «Մատուցի», պատմական Գ. 1 ո.
- 10) Սահակ Վ. Ամատուրի. «Հայոց բառ ու բան», 708 մեծագիր էլ, Գ. 2 ո.
- 11) Ա. Աւարան. «Ժողովածու երկերի» հատոր I. Գ. 1 ո.

Հետագա հոգաբարձութեան՝ Յարութիւն Բ. Ճուրղեան 815 2-1

Լ Ս Ե Ց Ե Ք

Ամեն մի նոր աշխատում ու շրջանա-կում, ամեն մի նոր ծանօթի կամ ար-գէն բարեկամի, կամ... այս ու այն անհատիկ ուղղի և աղքատ ու զօս հողից առաջ իմ գիտն է քննարկողը: անգամ քաղաքական կամ հակաճա-նուռ անտանելիքէն անտանելիքու-թիւնից ազատելու համար մի անգամ ընդմիտ՝ այսօր, ես յետ եմ վերցնում իմ նախկին յայտարարութիւնը, որ ժամանակին արել եմ «Աշխատանք»-ում (Վան):

Թիֆլիս՝ Արամ Նեցեցան 813 1-1

Լոյս տեսաւ 2-րդ տպագրութեամբ ՅԱՐԱՌԻՒՆ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Ճիշտագրած և վերամշակւած (18,000 բառ, 662 էջ) Գին է 1 ո. 25 կ. վերագիր վճար. 1 ո. 75 կ.

Նոյն հեղինակի՝ ՀԱՅ-ՌՈՒՍԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.

Գին է 1 ո., վերագ. վճար. 1 ո. 33 կոպ.